

DÖVLƏT İDARƏÇİLİYİ PUBLIC ADMINISTRATION

UOT 327.8

ELVİN TALİŞINSKI

**Bakı İslam Universitetinin İctimai elmlər kafedrasının müdiri,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru**

e-mail: e.talishinski@inbox.ru

QLOBALLAŞAN DÜNYADA DÖVLƏT İNFORMASIYA SİYASƏTİNİN ƏHƏMİYYƏTİ

Qloballaşma sivilizasiyanın təkamül prosesi olaraq hazırda qlobal, kontinental və regional səviyyələrdə baş verir ki, bu da xüsusilə insanların, xalqların və dövlətlərin həyatının bütün sahələrinə təsir göstərən inteqrasiya proseslərində ifadə olunur. Qloballaşma dövlət və milli sərhədləri, eləcə də müxtəlif əngəlləri aradan qaldıraraq qlobal informasiya sferasını formalaşdırır və genişləndirir.

İnformasiya məkanının inkişaf səviyyəsi əlbəttə ki, ilk növbədə cəmiyyətin əsas sahələrinə ictimai-siyasi, iqtisadi, mədəni və ideoloji cəhətdən əsaslı təsir göstərir. Beləliklə də insanların davranışı, ictimai-siyasi hərəkətlərin formalaşması, sosial təminat məhz bu səviyyədən asılı olmağa başlayır. İnformasiya məkanı demək olar ki, rabitə sistemləri və telekommunikasiya sahələrinin inkişaf etmiş infrastrukturuna malik olan bütün dünya ölkələrini müxtəlif səviyyələr üzrə birləşdirib inteqrasiya edərək onlar arasındakı sərhədləri aradan qaldırır. Bu isə öz növbəsində qloballaşmanın mühüm amillərindən biri və bu prosesin məntiqi nəticəsi hesab olunur.

Bu baxımdan qloballaşan dünyada dövlət siyasəti kontekstində aparılan informasiya siyasətini müəyyənləşdirmək lazımdır. Ümumilikdə siyasət, qanuna uyğun olaraq vətəndaşların, insan icmalarının yaşamaq qabiliyyətinə, orta q iradələrinin, maraqlarının və ehtiyaclarının həyata keçirilməsinə zəmanət verən hakimiyyət münasibətləri, dövlət quruluşu

və sosial institutlarla əlaqəli insanların həyatının xüsusi bir sahəsidir.

Siyasət ilk növbədə cəmiyyətin güc vasitələrinin mövcud potensialının birliyini və mütəşəkkilliyini təmin edə bilən bir vasitə kimi çıxış edir, ikincisi, əhalinin hakimiyyət resurslarını (səlahiyyətini, imkanını), onun ümumxalq (kollektiv) məsələlərinin həllində iştirak hüququnu müəyyənləşdirir.

“Siyasət” termini Orta əsrlər Avropasında 1256-cı ildə Aristotelin eyniadlı əsərinin yunan dilindən latın dilinə tərcüməsindən sonra meydana gəlmişdir. Dövlət müəssisələri inkişaf edərək onların ictimai həyatının bütün sahələrinə təsiri gücləndikcə, “siyasət” deyəndə ilk olaraq dövlətlə şəxsiyyət, hakimiyyət piramidasının yuxarı pilləsi ilə onun aşağı hissəsi arasındakı qarşılıqlı əlaqələri, hakimiyyətin həyata keçirilməsi qaydaları, başqa dövlətlərlə qurulan (aparılan) diplomatik münasibətlər və s. başa düşülürdü.

Antik dövrdə siyasət haqqında aşağıdakı təsəvvürlər mövcud idi:

- ictimai fəaliyyət;
- qərarların kollegial qəbulu;
- dövlətin həyatında bütün vətəndaşların iştirakı. [1, 13-14]

Orta əsrlərdə insanlar ilkin olaraq siyasəti dini ehkamların yerinə yetirilməsi kimi başa düşür, bu istiqamətdə xalqların və ölkələrin birləşdirilməsində əsas amili məhz dində görürdülər. Yeni dövrdən başlayaraq isə siyasət ayrıca müstəqil bir sahəyə çevrildi.

Siyasət dövlət aktlarından ibarətdir ki, bunun da formalaşmasını məhz dövləti təşkil edən elementlər (subyektlər) yaradır. Dövlət siyasətinin mənbəyi kimi xalq çıxış edir. Buna görə də, xalqın və cəmiyyətin siyasi ruhu dövlətin və hakimiyyətin fəaliyyətində qərarlaşa bilir.[2, 27]

Dövlət anlayışı isə siyasət məfhumunu bir növ şərtləndirəndir. Siyasət düşüncələrdə həm bütöv, həm də tərkiblərlə qavranılır. Başqa sözlə desək, siyasət ümumilikdə dövləti və onun fəaliyyətini özündə cəmləşdirən bir məfhumdur. Dövlət siyasəti, dövlət orqanlarının, ilk növbədə icra hakimiyyəti orqanlarının, fəaliyyətlərinin müəyyən sahələri ilə əlaqəli, qanunlara və sosial adətlərə uyğun fəaliyyətinin təməl bələdçisidir. Dövlət siyasəti kimi həmçinin bir dövlət orqanı və ya onun nümayəndələri tərəfindən aparılan bu və ya digər istiqamətdə fəaliyyət, tənzimləmə tədbirləri, qanunlar və maliyyə prioritetləri sistemi çıxış edir.

Problemləri səmərəli və effektiv şəkildə həll edən, ədalətə xidmət edən, dövlət qurumlarını və onların fəaliyyətini dəstəkləyən və aktiv vətəndaşlığı stimullaşdırdıqda dövlət siyasəti güclü hesab olunur. Xüsusilə, dövlət siyasətini məqsəd və vəzifələrin müəyyənləşdirilməsi, bu dövlətin və onun orqanları tərəfindən mərkəzdə və yerlərdə, ölkədə və xaricdə həyata keçirilən bir istiqamət, kurs, məqsəd və vəzifələrin təyin edilməsi olaraq müəyyən etmək olar. [7, 37]

Son onilliklərdə cəmiyyətdə baş verən dəyişikliklər dövlət siyasətinin formalaşmasında da dəyişikliklərə səbəb oldu. Bu gün dövlət siyasəti, dərhal qəbul edilməli qərarlara diqqət yetirilməklə, ölçülə bilən nəticələrə və hədəflərə yönəldilməkdədir. Bundan əlavə, kütləvi kommunikasiya və texnoloji dəyişikliklər dövlət siyasəti sistemini daha mürəkkəbləşdirmiş və bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olması vacibliyini ortaya qoymuşdur. Bütün bu dəyişikliklər hazırkı dövlət siyasəti üçün yeni çağırışlar doğurur və onu bütün sahələrdə inkişaf etməyə,

effektiv və səmərəli qərarlar qəbul etməyə sövq edir.

Öz növbəsində dövlətin informasiya siyasəti əsasən bir sıra elmi sahələrlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərən dövlətin funksiyalarından birini - informasiya funksiyasını həyata keçirməklə əlaqələndirilir. Qeyd etmək lazımdır ki, hazırda “dövlətin informasiya funksiyası” anlayışının ümumdünya tərəfindən qəbul edilmiş tərifi mövcud deyil və buna görə də onun “dövlət informasiya siyasəti” anlayışına daxil edilməsi sonuncunun məzmununun qeyri-müəyyənliyinə səbəb ola bilər.

Dövlət informasiya siyasəti, informasiya sahəsindəki milli maraqları, strategiyaları, taktikalrı, dövlət idarəçiliyinin vəzifələrini, idarəetmə qərarlarını və onların həyata keçirilmə üsullarını hökumət tərəfindən cəmiyyətin bütün sahələrində və xüsusilə informasiya sahəsində qarşılıqlı fəaliyyətin aktual proseslərini tənzimləmək və inkişaf etdirmək üçün hazırlanan və həyata keçirən məqsədlər toplusudur. Dövlətin informasiya siyasəti yalnız telekommunikasiya, informasiya sistemləri və ya medianı deyil, həm də yaradılması, saxlanması, emal edilməsi, nümayiş etdirilməsi, ötürülməsi ilə əlaqəli bütün sahələri və münasibətləri əhatə edən cəmiyyətin və dövlətin informasiya sahəsini inkişaf etdirməyə yönəldilmiş tənzimləmə funksiyasıdır. [4, 10]

Dövlətin informasiya siyasəti, cəmiyyətin və dövlətin həyatının digər sahələrindəki mövcud siyasət kimi konseptual, elmi və metodoloji prinsiplərə əsaslanmalı, sistemləşdirilmiş və vahid konsepsiyaya inteqrasiya olunmalıdır. Dövlət informasiya siyasəti konsepsiyasının formalaşdırılması dövlət hakimiyyətinin ilk əsas vəzifəsidir. Bu isə öz növbəsində sistemə bir yanaşma tələb edir: dövlət informasiya siyasətinin strateji məqsədləri və ümumiləşdirilmiş funksiyaları dövlətin idarəetmə obyektinə və ümumilikdə informasiya axınlarının funksional məqsədi kimi ölkənin

informasiya məkanının sistematik təhlili əsasında müəyyənləşdirilməlidir. Bu yanaşma, dövlətin informasiya məkanını bütövlükdə birləşdirən vahid ümummilli sistem və quruluşa bağlı funksional problemlərin həllinin mühüm komponentlərini müəyyən etməyə imkan verir.

Dövlətin informasiya siyasəti, siyasi subyektlərin insanların şüuruna, psixikasına, davranışlarına və fəaliyyətlərinə dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin maraqlarına təsir etmək qabiliyyətidir. [5, 38] Hüquqi demokratik dövlətdə, dövlət siyasətinin aparılması, cəmiyyətin və dövlətin həyatının hər hansı bir sahəsində dövlət idarəetməsinin həyata keçirilmə mexanizmlərinin işə salınması üçün əsas normativ hüquqi tənzimləmədir. Əsas mahiyyəti normativ hüquqi aktlar şəklində idarəetmə qərarlarını verməkdir ki, normativ hüquqi tənzimləmənin əsasını da milli qanunvericilik aktları təşkil edir. Ölkəmizdə bu sahədə dövlət tərəfindən qəbul edilmiş müxtəlif proqram və konsepsiyalar, “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında, Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında, Azərbaycan Respublikasında İnformasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramında və s. dövlət informasiya siyasətinin əsas istiqamətləri nəzərdə tutulmuşdur.

Dövlət informasiya siyasətində heç şübhəsiz mühüm ayerlərdən biri də məhz dövlətin informasiya təhlükəsizliyinin təminatı tutur. Belə ki, informasiya təhlükəsizliyi – vətəndaşların, təşkilatların və dövlətin maraqları çərçivəsində cəmiyyətin informasiyalaşmasını təmin edən informasiya mühitinin qorunmasıdır. Burada əsas vəzifələrdən biri informasiyanın və ya informasiyanı saxlayan infrastrukturun onun sahiblərinə və istifadəçilərinə ziyan vura biləcək süni və təbii xarakterli, təsadüfi və ya qəsdən törədilən təsirlərdən qorunması vəziyyətini özündə ehtiva edir. [3, 27] Bu mənada müasir dövrdə hər bir dövlət, o

cümlədən Azərbaycan üçün aktual məsələlərdən biri də informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Elə bu səbəbdən, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 23 may 2007-ci ildə Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyası təsdiq edilmişdir. [8] Heç şübhəsiz Azərbaycanın milli təhlükəsizliyinin əsas problemlərindən biri ölkənin vahid informasiya siyasətinin formalaşdırılması və təhlükəsizliyinin təminatı, milli informasiya mühitinin yaradılması, qorunması və idarə edilməsi ilə bağlıdır.

Milli təhlükəsizlik konsepsiyası həmçinin hərbi doktrinanın, xarici siyasət strategiyasının, iqtisadi, informasiya təhlükəsizliyi konsepsiyasının hazırlanmasında, mədəni, elmi, təhsil, tibbi, nəqliyyat və hökumət fəaliyyətinin formalaşmasında böyük rol oynayır. İndiki mərhələdə informasiya müharibəsi milli təhlükəsizliyə ciddi şəkildə təhlükə yaradır ki, bu da Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında öz əksini tapmışdır. Bu sənəddə göstəriləni kimi, informasiya təhlükəsizliyi informasiya sahəsində milli maraqların qorunmasına, cəmiyyətin və şəxslərin informasiya ehtiyatlarının qorunmasına yönəlmiş tədbirlərdən ibarətdir. İnformasiya sahəsində Azərbaycanın milli təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırda milli sistem və informasiya infrastrukturunu inkişaf etdirilir. [6, 112]

Ümumiyyətlə, informasiya sahəsində mövcud dövlət siyasəti, dövlət idarəetməsinin strategiya və taktikasında milli maraqların üstünlüyü aparıcı rol kimi çıxış etməlidir. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev demək olar ki, bütün çıxışlarında informasiya siyasətinin olduqca vacib element olduğunu qeyd edir. Bununla yanaşı, dövlət informasiya siyasəti mahiyyət etibarilə qarşılıqlı informasiya proseslərinin nizamlanmasına və təkmilləşdirilməsinə xidmət edir. Bu da öz növbəsində təkcə transmilli əhəmiyyətli nəqliyyat kommunikasiyalarının deyil, həm də beynəlxalq informasiya trafiklərinin qovşağında

yerləşən Azərbaycan üçün müstəsna geosiyasi üstünlük təşkil edir.

Müstəqillik qazandıqdan sonrakı dövrdə Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi xarici siyasət ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki mövqeyini daha da möhkəmləndirdi. Ölkəmizin mövqeyinin möhkəmlənməsinin əsas səbəblərindən biri xarici siyasətdə mühüm amillərdən hesab olunan – beynəlxalq aləmdə tanınan sərhədlər daxilində ölkəmizin müstəqilliyini, suverenliyini, ərazi bütövlüyünü qorumaq və təhlükəsizliyini regional və beynəlxalq təhlükəsizlik sistemi ilə əlaqələndirməkdir. Bununla yanaşı, dünyanın bütün ölkələri ilə bərabər qarşılıqlı əlaqələrin yaradılması, bu əlaqələrin ölkələrin iqtisadiyyatının, elminin və mədəniyyətinin inkişafı istiqamətində istifadə edilməsi xarici siyasətin prioritet vəzifələrindən biridir.

Müstəqil Azərbaycanın xarici siyasətinin əsası Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Əsası Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş xarici siyasət kursu indi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilir. Prezidentin informasiya müharibəsi sahəsindəki obyektiv və ədalətli mövqeyi ölkəmizi dünyaya sülhsevər, beynəlxalq hüquq normalarına sadıq, Ermənistanı isə təcavüzkar bir dövlət kimi təqdim etmişdir. Ermənistanla Azərbaycan arasındakı mövcud informasiya müharibəsini 90-cı illərin əvvəllərindəki vəziyyətlə müqayisə etsək, ölkəmizin informasiya müharibəsi sahəsində böyük uğurlara imza atdığını aydın şəkildə görürük. XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində böhtan üzərində qurulmuş və hazırda da davam edən erməni informasiya təbliğatı özünü dünya ictimaiyyətinə dinc xalq kimi, azərbaycanlıları (ümumiyyətlə, türkləri) təcavüzkar kimi təqdim edərək, Avropada bu məqsədə nisbətən çatdılar. Qərbdə yaşayan ermənipərəst qüvvələrin, diaspor və lobbinin bütün imkanlarından istifadə edərək, şovinist ermənilər tez-tez mətbuatda məqalələr dərc edir, azərbaycanlılar arasında düşmən obrazı yaratmaq üçün respublikamıza

qarşı böhtanlarla dolu müxtəlif televiziya proqramları təşkil edir, bununla da dünya birliyinin diqqətini real vəziyyətdən yayındırmağa çalışırdılar.

Lakin, məhz Ulu öndərin başladığı və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı siyasət nəticəsindədir ki, BMT başda olmaqla, ATƏT, AŞPA, İƏT və digər beynəlxalq qurumların qəbul etdiyi qətnamələr, xarici dövlətlərin rəsmi bəyanatları Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır və illərdir olunan çağırışlar işğalçı Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını şərtsiz tərk etməsini tələb edir.

Prezident İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasət kursu artıq illərdir informasiya məkanında yalan və böhtan üçün istifadə olunan Ermənistanın təbliğat mexanizmini məhv edir. Bu gün Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda apardığı ədalətli mübarizə təkcə sosial-iqtisadi deyil, həm də diplomatik və xüsusilə də informasiya sahədə də özünü büruzə verir.

Həmçinin, dövlət informasiya siyasəti informasiya sahəsində Azərbaycanın milli maraqlarının həyata keçirilməsinə yönəldilməlidir:

– məlumat əldə etmək və ondan istifadə etmək sahəsində insan və vətəndaşların konstitusiyaya hüquq və azadlıqlarına riayət edilməsi, cəmiyyətin milli-mənəvi dəyərlərinin, ölkənin mədəni və elmi potensialının qorunması və möhkəmləndirilməsi;

– ölkənin dövlət siyasəti haqqında dolğun məlumatın Azərbaycan vətəndaşlarına və beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması ilə bağlı Azərbaycanın dövlət siyasətinə informasiya dəstəyinin verilməsi, vətəndaşların açıq dövlət informasiya ehtiyatlarına çıxışını təmin etməklə ölkədə və beynəlxalq aləmdə baş verən siyasi və ictimai əhəmiyyətli hadisələrə dair rəsmi mövqeyin bildirilməsi;

– müasir informasiya texnologiyalarının, daxili informasiya sənayesinin, o cümlədən məlumatlandırma vasitələri, telekommunikasiya

və rabitə sənayesinin inkişafı, daxili bazarın öz məhsulları ilə tələbatını ödəmək və bu məhsulların dünya bazarına çıxarılması, həmçinin yerli informasiya ehtiyatlarının toplanmasının, qorunub saxlanmasının və səmərəli istifadəsinin təmin edilməsi;

– informasiya mənbələrinin icazəsiz girişdən qorunması, Azərbaycanda quraşdırılmış və yaradılan informasiya və telekommunikasiya sistemlərinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, dövlət informasiya siyasəti yalnız daxili deyil, həm də xarici siyasət fəaliyyətinin vacib elementidir. Belə ki, məqsəd zəngin tarixi, yüksək mənəvi potensialı və davamlı inkişaf perspektivləri olan ziyalı, mədəni şəkildə inkişaf etmiş bir cəmiyyət, elmi və texnoloji baxımdan səmərəli fəaliyyət göstərən ölkəni dünya ictimaiyyətində təbliğ etməkdir. Dövlət informasiya siyasəti məsələlərinin həlli, beynəlxalq mədəniyyət və biznes layihələrində mədəniyyətlərarası rabitə və yüksək texnologiyalarının effektivliyi müasir jurnalistika, kommunikasiya nəzəriyyələri, ictimaiyyətlə əlaqələr və beynəlxalq münasibətlər anlayışlarına söykənən inteqrasiya olunmuş bir yanaşma ilə əsaslandırılmışdır.

Xaricdə milli dəyərlərin təbliği ilə bağlı dövlətin informasiya siyasətinə aşağıdakılar daxildir:

– öz fəaliyyəti haqqında daimi olaraq informasiya təminatının həyata keçirməsi (həm ənənəvi, həm yeni media, həm də İnternet və ən yeni informasiya texnologiyalarının imkanlarından maksimum istifadə etməklə);

– çap və elektron beynəlxalq KİV-lərdə maarifləndirmə işləri aparmaq üçün yüksək texnologiyalarla təmin edilmiş informasiya-kommunikasiya infrastrukturunun yaradılması;

– öz informasiya resurslarının idarə edilməsi və əldə olunan məlumatların tərəfdaşlar arasında bölüşdürülməsi;

– vətəndaş cəmiyyətinin və onun institutlarının xarici mühitinin öyrənilməsi və monitorinqi, dialoqun, müzakirə platforması-

nın formalaşdırılması, informasiya və rabitə məsələlərinin yaradılması;

– geniş humanitar siyasət ölçüləri ilə xarici auditoriyaya təsir edəcək sabit münasibətlər və qarşılıqlı əlaqə kanallarının formalaşdırılması.

Xaricdə dövlət informasiya siyasətinin aparılması vasitələri kimi aşağıdakıları qeyd etmək olar:

– kütləvi informasiya vasitələri;

– maliyyə və maddi-texniki vasitələr (informasiya infrastrukturunu və onun genişləndirilməsi və normal fəaliyyətinin saxlanması üçün ayrılan vəsaitlər);

– kadrlar (jurnalist, pedaqoji, diplomatik kadrların hazırlanması məsələsi) və s.

Dövrümüzdə hər bir dövlət, o cümlədən Azərbaycan üçün aktual məsələlərdən biri də informasiya siyasətinin düzgün şəkildə qurulması və aparılmasıdır. Xüsusilə müharibə şəraitində yaşayan və torpaqlarının iyirmi faizi təcavüzkar Ermənistanın işğalı altında olan ölkəmiz üçün informasiya müharibəsinin aparılması, eyni zamanda vətəndaşların, cəmiyyətin və dövlətin informasiya təhlükəsizliyini təmin edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Müasir informasiya texnologiyalarının hazırkı inkişaf səviyyəsi effektiv informasiya müharibəsinin aparılmasına imkan yaradır. Bu gün əminliklə deyə bilərik ki, respublikamız passiv informasiya vəziyyətdən çıxaraq, aktiv informasiya hücumuna başlamış və bir əsrdir fəaliyyət göstərən ermənilərin təbliğat aparatını demək olar ki, tamamilə məhv etmişdir. Azərbaycan üçün informasiya siyasətinin qurulması kimi mühüm bir mərhələdə Ulu öndər Heydər Əliyevin bünövrəsini qoyduğu xarici siyasətdə ölkəmizin, Qarabağ həqiqətlərinin istər beynəlxalq qurumlar, istərsə də dövlətlərlə ikitərəfli dost münasibətlər fonunda geniş təbliğatını xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bununla yanaşı, Azərbaycana Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri, Böyük İpək Yolu proqramı kimi uğur gətirən layihələr və ölkəmizdə keçirilən nüfuzlu

beynəlxalq turnirlərin təşkili və s. informasiya müharibəsinin aparılması sahəsində mühüm amillər oldu. Bu gün ölkənin həm də davamlı iqtisadi inkişafının vacib hissəsinə çevrilən informasiya siyasətinin əhəmiyyəti günü-gündən artmaqdadır [6, 98].

Respublikamız haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırmağın əsas vəzifələrindən biri də Azərbaycan diasporunu informasiya müharibəsində aktivləşməsidir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların istər respublikamızın beynəlxalq aləmdə qazandığı layihələr, istərsə də Dağlıq-Qarabağ haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rolu vardır. Əbəs yerə deyil ki, Ulu öndərin təşəbbüsü ilə Dünya azərbaycanlılarının Forumlarının təşkil edilməsi, “Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun qəbul edilməsi və ümumiyyətlə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması məhz müstəqil Azərbaycanın informasiya siyasətinin təməlini təşkil edərək birliyimizi möhkəmləndirdi. Heç şübhəsiz, bu gün diaspora və lobbi hər bir dövlətin informasiya siyasətinin aparıcı qüvvəsinə çevrilmişdir.

Beləliklə, ideal şəkildə inkişaf etmiş dövlətdə informasiya siyasəti dövlət siyasətinin ən vacib iki vəzifəsini həll edir. Beynəlxalq səviyyədə informasiya siyasəti dövlətin imicini artırır, informasiya cəmiyyəti və informasiya müharibələri riskləri şəraitində ölkənin informasiya təhlükəsizliyini təmin edir.

Buna görə dövlətin informasiya siyasəti, xarici siyasət çərçivəsində hökumətin səmərəliliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırma biləcək təsirli mexanizmlər və qərarların böyük potensialını əhatə edir.

Qloballaşma dövründə Azərbaycanda da bu gün yeni medianın istifadəsi artmaqda davam edir. Sərbəst bazar prinsipinə əsaslanan informasiya və telekommunikasiya texnologiyaları sektoru yeni medianın yaranmasına öz

təhfiəsini vermişdir. İnternet istifadəçisi olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşları üçün informasiya texnologiyalarından istifadənin ən populyar tərəfi kimi İnternet platformalar, KİV-lər üçün isə platforma kimi mobil tətbiqetmələr, habelə təhsil, səhiyyə, siyasət, biznes, menecment və digər sahələrdə biliklərin ötürülməsi mühüm aspektlərdən hesab olunur.

Beləliklə, ümumiləşdirmə apararaq informasiya mühitinin qlobal hala gəldiyinə diqqət yetirmək lazımdır ki, burada əsas məqam qloballaşmanın həm də müasir beynəlxalq inkişafın vacib şərtini əsaslandırmasıdır - qarşılıqlı asılılıq. Bu isə normaldır, çünki bütün dövlətlər müstəqil olmaqla yanaşı, eyni zamanda bir-birləri ilə də qarşılıqlı asılılıq xarakteri daşıyırlar. Daha dəqiq desək, bir ölkədə baş verən hadisələr digər ölkələrdə də hadisələrin baş verməsinə səbəb ola bilər. Bu qarşılıqlı asılılıq son dərəcə vacib amil hesab olunur. Buna görə də qlobal informasiya xidmətləri şəraitində və qlobal məlumat əldə etmə kontekstində müxtəlif vasitələrin, məlumat mənbələrinin qarşılıqlı əlaqəsini - birincisi, milli çərçivədə, ikincisi, qlobal çərçivədə həyata keçirmək çox vacibdir. Müasir dünyanın reallıqlarına nəzər saldıqda həqiqətən bütün dünyaya və bütün ölkələrə böyük miqyasda xidmət edən qlobal media vasitələrinin (KİV-lərin) olduğunu görürük.

Müasir qloballaşma şəraitində informasiyaya çıxış və məlumatın təbiəti milli nizamda deyil, ümumi beynəlxalq qlobal qaydada müəyyən edilir. Bu, qlobal informasiya axınının qloballaşması ilə müəyyən edilir. Bu gün medianın demokratik cəmiyyətin bir quruluşu olması haqqında danışarkən bir daha vurğulamaq lazımdır ki, ən başlıcası cəmiyyətə doğru, düzgün təhlil edilmiş və şərh olunan məlumatlar verməkdir. Bu, demokratik bir qurum olaraq mətbuatın vəzifəsidir. Yalnız bu istiqamətdə düşünülmüş dövlət siyasəti aparıldıqda elita və vətəndaşlar ölkənin inkişafı ilə bağlı daha şüurlu olmaq imkanı əldə edəcəklər.

Ədəbiyyat:

1. İsgəndərzadə M. Siyasət nəzəriyyəsi. Dərs vəsaiti. Bakı, "Apostroff" MMC, 2013, səh.152.
2. Nəsimov E. Dövlət və siyasət fəlsəfəsi. Siyasət III cild. Kitabın Birinci bölümü. Bakı, "Elm və təhsil" nəşriyyatı, 2015, səh.108.
3. Qasımov V.Ə. İnformasiya təhlükəsizliyinin əsasları. Dərslik. Bakı: MTN Maddi-texniki Təminat Baş İdarəsinin Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi. 2009, 340s.
4. Нисневич Ю.А. Информационная политика России: проблемы и перспективы. – М.: Фонд «Ноосфера», 1998. – 349 с.
5. Попов В.Д. Информационные процессы в обществе и модели управления ими // Управление общественными отношениями: Учебник, М., РАГС, 2003. 315с.
6. Талышинский Э.Б. Современные информационные войны и Азербайджан. – Баку: Мутарджим, 2016. – 152 стр.
7. Халипов В. Ф., Халипова Е. В. Власть. Политика. Государственная служба. Словарь. – М.: Луч, 1996, с.271.
8. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 23 may 2007-ci il. <http://www.e-qanun.az/framework/13373>.

Açar sözlər: qloballaşma, informasiya siyasəti, informasiya məkanı, informasiya cəmiyyəti, daxili və xarici siyasət

Elvin Talishinsky

*Head of the Department of Social Sciences
of the Baku Islamic University, PhD in Political Sciences*

THE IMPORTANCE OF STATE INFORMATION POLICY IN THE GLOBAL WORLD

SUMMARY

On the basis of a systematic study of approaches to determination, principles and directions of public policy, the paper outlines the conceptual foundations of the formation of the state information policy. The importance of forming a public and state information policy to promote and form the country's reputation in the global information space is also noted. Information policy is essentially aimed at regulating and improving interrelated information processes. State information policy occupies a special place among the fundamental elements of the public administration system, which necessitates its theoretical and methodological study.

Nowadays, one of the topical issues for every state, including Azerbaijan, is the correct conduct of information policy, especially for our country, which lives in a state of war and twenty percent of its land is occupied by Armenia, it is important to wage an information war, as well as to ensure the information security of citizens, society and the state. In the context of modern globalization, there is an urgent need for a gradual substantiation of the state policy of information security at a time when access to information and the nature of information are determined not in the national order, but also the general international global order.

Keywords: globalization, information policy, information space, information society, internal and foreign policies

Эльвин Талышинский

*Заведующий кафедрой Общественные науки
Бакинского Исламского Университета,
доктор философии по политическим наукам*

ЗНАЧИМОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В ГЛОБАЛИЗИРУЮЩЕМСЯ МИРЕ

РЕЗЮМЕ

В статье на основе системного изучения подходов к определению, принципов и направлений государственной политики обозначены концептуальные основы формирования информационной политики государства. Также отмечается важность формирования общественно-государственной информационной политики по продвижению и формированию репутации страны в глобальном информационном пространстве. Информационная политика, по существу, направлена на регулирование и усовершенствование взаимосвязанных информационных процессов. Государственная информационная политика занимает особое место среди основополагающих элементов системы государственного управления, что обуславливает необходимость в ее теоретическом и методологическом изучении.

В наше время одним из актуальных вопросов для каждого государства, особенно для Азербайджана, который более 30 лет живет в состоянии войны с Арменией, захватившей двадцать процентов ее земель, является правильное проведение информационной политики. В условиях информационной войны с армянским агрессором, осуществляемая под руководством Президента Ильхама Алиева государственная информационная политика Азербайджана носит наступательный характер и призван обеспечивать информационную безопасность граждан, общества и государства. В условиях современной глобализации существует острая необходимость в постепенном обосновании государственной политики информационной безопасности в то время, когда доступ к информации и характер информации определяются не в национальном порядке, а в общем международном глобальном порядке.

***Ключевые слова:** глобализация, информационная политика, информационное пространство, информационное общество, внутренняя и внешняя политика*